

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΑΙ Ε.Π.Ε.

Τηλ. : 210.36.20.274 ■ 210.36.36.326 ■ FAX : 210.36.26.610 ■ url: www.sae-epe.gr

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ - Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

I. Στα πλαίσια της αυξημένης σημασίας, που σταδιακά λαμβάνει το Κοινοτικό δίκαιο στη καθημερινή ζωή, εντάσσεται και η προώθηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή **Προτάσεως Οδηγίας** για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και η υιοθέτηση **Ευρωπαϊκού Κώδικα Δεοντολογίας για τους Διαμεσολαβητές**.

Υπενθυμίζεται, ότι άλλα τέτοια κείμενα, με τα οποία ρυθμίζονται καταστάσεις, που φέρνουν αντιμέτωπα πρόσωπα από διαφορετικά Κράτη Μέλη, είναι: **α) ο Κανονισμός 44/2001** για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (επιλεγόμενος **Βρυξέλλες I**), **β) ο Κανονισμός 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας**, **γ) ο Κανονισμός 138/2000 περί επιδόσεως** και κοινοποίησεως στα Κράτη μέλη δικαστικών και εξωδικών πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, **δ) ο Κανονισμός 1206/2001 για την συνεργασία** μεταξύ των δικαστηρίων των Κρατών μελών κατά την διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, **ε) η απόφαση 2001/470 σχετικά με την δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου** για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, **και στ) ο Κανονισμός 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου** για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις.

Τόσο η Πρόταση Οδηγίας, όσο και ο Κώδικας Δεοντολογίας συντάχθηκαν κατόπιν σχετικού αιτήματος των Υπουργών Δικαιοσύνης των Κρατών μελών και της Πρασίνου Βίβλου, που δημοσίευσε η Επιτροπή, στην οποία υπάρχει εκτενής αναφορά στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών (Alternative Dispute Resolution – ADR), όπου ανήκει και η Διαμεσολάβηση.

Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υιοθέτηση εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των διαφορών εμφανίζονται στο δίκαιο των καταναλωτών, σε θέματα εργατικού δικαίου και οικογενειακών διενέξεων.

II. Η προτίμηση της Επιτροπής και του Συμβουλίου στους εναλλακτικούς τρόπους επίλυσης των διαφορών **σε αστικές και εμπορικές διαφορές** εκφράζεται σε κοινή δήλωση, η οποία διατυπώθηκε κατά την υιοθέτηση του Κανονισμού Βρυξέλλες I.

Έτσι η Διαμεσολάβηση μέσα από τις εργασίες των οργάνων της ΕΕ εμφανίζεται να τίθεται σε «**λειτουργική επικουρικότητα**» ως προς τα άλλα μέσα επίλυσης των διαφορών, δεδομένου ότι η διευθέτηση των διαφορών προσκρούει όλο και περισσότερο στην αυξανόμενη διάρκεια των δια-

δικασιών και σε δαπάνες δυσανάλογες με το αντικείμενο της διαφοράς, συχνά δε οι διασυνοριακές διαφορές αντιμετωπίζονται σύνθετα ζητήματα σύγκρουσης νόμων ή αρμοδιοτήτων μεταξύ δικαστηρίων. Βέβαια η διαμεσολάβηση δεν πρέπει να αποτελεί μέθοδο διαφυγής από την κρατική δικαιοσύνη. Η διαμεσολάβηση προτείνει στα μέρη ένα εναλλακτικό μέσο επίλυσης της διαφοράς τους, ενώ διαφυλάσσεται πάντοτε το θεμελιώδες δικαίωμά τους για προσφυγή στη δικαιοσύνη, παρότι, όπως αναφέρει και η Ευρωπαϊκή ΟΚΕ στην έκθεσή της, η Δικαιοσύνη γενικά δεν λειτουργεί ικανοποιητικά.

Μέσα από τις εργασίες και τη σχετική έρευνα των αρμοδίων οργάνων της ΕΕ προέκυψε, ότι η Διαμεσολάβηση και οι υπόλοιποι εναλλακτικοί τρόποι επίλυσης των διαφορών είναι εξίσου χρήσιμοι και για τη διευθέτηση **των διαφορών μεταξύ των επιχειρήσεων**.

Πολλαπλώς εκφράστηκε στα κείμενα αυτά η επιθυμία των εμπορικών εταιριών για την αναζήτηση, πριν ακόμη από την ανάπτυξη της διαφοράς, ενός ουδέτερου πεδίου, που να παρέχει την δυνατότητα εξέτασης και συζήτησης των εκατέρωθεν συμφερόντων, παρουσία ενός τρίτου προσώπου. Η εξεύρεση, με την Διαμεσολάβηση, κατάλληλων λύσεων, που συχνά δεν θα υιοθετούντο διαφορετικά, θα επιτρέψει την συνέχιση των εμπορικών τους σχέσεων.

III. **Ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας για τους Διαμεσολαβητές** αποτελεί προϊόν αυτορύθμισης με την έννοια, ότι υιοθετήθηκε από τους ίδιους τους παράγοντες της αγοράς, δηλαδή τα σημαντικότερα Κέντρα Διαμεσολάβησης στην Ευρώπη, συνεπικουρούμενα από την Επιτροπή.

Η υπαγωγή στον Κώδικα δεν είναι υποχρεωτική, ούτε η μη τήρησή του επιφέρει συγκεκριμένες κυρώσεις.

Εξ άλλου κάθε Κέντρο Διαμεσολάβησης είναι ελεύθερο να τροποποιήσει τον Κώδικα, εφόσον το θεωρεί αναγκαίο.

Το Κέντρο Διαμεσολάβησης για Επιχειρηματικές Διαφορές του Συνδέσμου Ανωνύμων Εταιρειών και Ε.Π.Ε. επέλεξε να αυτοδεσμευθεί από τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας και αντίστοιχα να ζητήσει την ρητή δέσμευση από τις διατάξεις του των Διαμεσολαβητών, που θα ενεργούν ως Διαμεσολαβητές του Κέντρου.

Δεδομένης της ιδιαίτερης σημασίας του Κώδικα αυτού, παραθέτουμε κατωτέρω το πλήρες κείμενό του σε Ελληνική μετάφραση από τις υπηρεσίες του Συνδέσμου, επειδή δεν ανευρέθη επίσημη ελληνική μετάφραση, καθώς και την πρόταση Οδηγίας.

I. Γ. Α.

Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ

1. ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ

1.1 Επάρκεια

Οι Διαμεσολαβητές θα έχουν επάρκεια και γνώση της διαδικασίας της διαμεσολάβησης.

Αυτό θα επιτυγχάνεται με κατάλληλη εκπαίδευση και συνεχή επιμόρφωση καθώς και πρακτική εξάσκηση στις διαμεσολαβητικές τεχνικές, σύμφωνα με οποιαδήποτε σχετικά πρότυπα ή συστήματα πιστοποίησης.

1.2 Διορισμός

Ο Διαμεσολαβητής θα συσκέπτεται με τα μέρη σχετικά με τις κατάλληλες ημερομηνίες κατά τις οποίες η διαμεσολάβηση ενδέχεται να λάβει χώρα.

Ο Διαμεσολαβητής θα πρέπει να ελέγχει επί τη βάσει των προηγούμενων γνώσεων και της εμπειρίας του, καθώς και των ικανοτήτων του, ότι μπορεί να διεξάγει την διαμεσολάβηση πριν αποδεχθεί τον διορισμό του και, εφόσον του ζητηθεί, θα πρέπει να παρέχει στα μέρη πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις και την εμπειρία του.

1.3 Διαφήμιση/προώθηση των υπηρεσιών του Διαμεσολαβητή

Οι Διαμεσολαβητές μπορούν να διαφημίζουν τις υπηρεσίες τους με επαγγελματισμό, με σεβασμό της αληθείας, και με αξιοπρέπεια.

2. ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑ

2.1 Ανεξαρτησία και ουδετερότητα

Ο Διαμεσολαβητής δεν πρέπει να ενεργεί, ή, αν άρχισε, να συνεχίζει χωρίς να έχει προηγουμένως γνωστοποιήσει κάθε περιστατικό, το οποίο ενδέχεται, ή ενδέχεται να θεωρηθεί, ότι επηρεάζει την ανεξαρτησία του ή ότι συνιστά σύγκρουση συμφερόντων.

Τέτοιο περιστατικό περιλαμβάνει

- κάθε προσωπική ή επαγγελματική σχέση με οποιοδήποτε από τα μέρη,

- κάθε οικονομικής φύσεως ή άλλο συμφέρον, άμεσο ή έμμεσο, σχετικά με το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης, ή

- να έχει ενεργήσει ο Διαμεσολαβητής, ή μέλος της εταιρείας του με οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα, εκτός από αυτή του Διαμεσολαβητή για ένα από τα μέρη.

Σε αυτή την περίπτωση ο Διαμεσολαβητής δικαιούται να αποδεχθεί ή να συνεχίσει τη διαμεσολάβηση μόνον, εφόσον έχει τη βεβαιότητα, ότι μπορεί να διεξάγει

την διαμεσολάβηση με ανεξαρτησία και ουδετερότητα και ότι τα μέρη ρητά συναινούν σε αυτό.

2.2 Ουδετερότητα

Ο Διαμεσολαβητής πάντοτε θα ενεργεί και θα προσπαθεί να φαίνεται, ότι ενεργεί με ουδετερότητα προς τα μέρη και θα δεσμεύεται να υπηρετεί όλα τα μέρη εξίσου, σεβόμενος τη διαδικασία της διαμεσολάβησης.

3. ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ, ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ, ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ

3.1 Η Διαδικασία

Ο Διαμεσολαβητής θα διασφαλίζει, ότι τα μέρη στη Διαμεσολάβηση κατανοούν τα χαρακτηριστικά της διαμεσολαβητικής διαδικασίας και του ρόλου του διαμεσολαβητή και των μερών σε αυτή.

Ο Διαμεσολαβητής ειδικά θα διασφαλίζει, ότι προ της ενάρξεως της διαμεσολάβησης τα μέρη έχουν κατανοήσει και έχουν ρητά συμφωνήσει τους όρους και τις προϋποθέσεις του Συμφωνητικού Διαμεσολάβησης, περιλαμβανομένης ειδικά σε αυτό κάθε εφαρμοστέας διατάξεως περί της υποχρέωσης τηρήσεως εμπιστευτικότητας **τόσο** του διαμεσολαβητή, **όσο** και των μερών.

Το Συμφωνητικό Διαμεσολάβησης θα συντάσσεται, κατόπιν αιτήματος των μερών, γραπτώς.

Ο Διαμεσολαβητής θα διεξάγει την διαμεσολάβηση με τον ενδεικνυόμενο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τα περιστατικά της υποθέσεως, και μάλιστα πιθανή διαφορά ισχύος μεταξύ των μερών και του κανόνος δικαίου, κάθε επιθυμία εκφρασθείσα από τα μέρη και την ανάγκη για ταχεία επίλυση της διαφοράς.

Τα μέρη είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τον Διαμεσολαβητή τον τρόπο διεξαγωγής της διαμεσολάβησης, είτε με αναφορά σε κανόνες δικαίου, είτε διαφορετικά.

Ο Διαμεσολαβητής, εφόσον το θεωρεί χρήσιμο, δύναται να συμμετέχει με κάθε ένα από τα μέρη σε χωριστές συναντήσεις.

3.2 Η αμεροληψία της διαδικασίας

Ο Διαμεσολαβητής θα πρέπει να διασφαλίζει, ότι όλα τα μέρη έχουν επαρκείς ευκαιρίες να αναμειχθούν στη διαδικασία.

Ο Διαμεσολαβητής, εφόσον είναι πρόσοφορο, θα πληροφορεί τα μέρη και ενδέχεται

να τερματίζει την διαμεσολάβηση, εφόσον:

- έχει επιτευχθεί συμφωνία η οποία θεωρείται ανεκτέλεστη από τον Διαμεσολαβητή ή παράνομη, λαμβανομένων υπόψη των περιστατικών της υποθέσεως και της ικανότητας του Διαμεσολαβητή να διατυπώνει τέτοια κρίση, ή
- ο διαμεσολαβητής θεωρεί, ότι η εξακολούθηση της διαμεσολάβησης δεν πρόκειται να καταλήξει σε ρύθμιση της διαφοράς.

3.3 Περαιώση της διαδικασίας

Ο Διαμεσολαβητής θα λαμβάνει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα, ώστε να εξασφαλίζει, ότι έχει επέλθει συνεννόηση μεταξύ όλων των μερών δια συναινέσεως εν επιγνώσει αυτής και με πλήρη ενημέρωση, ως και ότι όλα τα μέρη κατανοούν τους όρους της συμφωνίας.

Τα μέρη δικαιούνται να παραιτούνται από την διαμεσολάβηση οποτεδήποτε χωρίς καμία δικαιολογία.

Ο Διαμεσολαβητής δικαιούται, κατόπιν αιτήματος των μερών και εντός των πλαισίων των αρμοδιοτήτων του, να πληροφορεί τα μέρη σχετικά με την διατύπωση της συμφωνίας και των διαθεσίμων μέσων ώστε αυτή να καταστεί δεσμευτική.

3.4 Αμοιβές

Εφόσον δεν υφίσταται ήδη σχετική πρόβλεψη, ο Διαμεσολαβητής πρέπει πάντοτε να παρέχει στα μέρη πλήρη πληροφόρηση σχετικά με την μέθοδο αμοιβής, την οποία σκοπεύει να εφαρμόσει.

Ο Διαμεσολαβητής δεν θα δέχεται να ενεργήσει ως Διαμεσολαβητής, εφόσον δεν έχουν προηγουμένως γίνει αποδεκτές οι αρχές της αμοιβής του από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

4. ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο Διαμεσολαβητής υποχρεούται να τηρεί εμπιστευτική κάθε πληροφορία, προερχόμενη από ή συσχετιζόμενη με την διαμεσολάβηση, περιλαμβανομένης και της πληροφορίας, ότι πρόκειται να λάβει χώρα διαμεσολάβηση ή ότι έχει ήδη λάβει χώρα, εκτός αν υποχρεούται από τον νόμο ή από την δημόσια τάξη.

Κάθε πληροφορία, η οποία αποκαλύπτεται στον διαμεσολαβητή ως εμπιστευτική από ένα από τα μέρη, δεν θα αποκαλύπτεται στα άλλα μέρη χωρίς την άδειά του, εκτός εάν επιβάλλεται εκ του νόμου.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ

Οδηγία 2004/0251 (COD) (Πρόταση)

Οδηγίες για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

ΑΡΘΡΟ 1 – Στόχος και πεδίο εφαρμογής

1. Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στην επίλυση διαφορών ενθαρρύνοντας την προσφυγή στη διαμεσολάβηση και φροντίζοντας για τη δημιουργία υγιούς σχέ-

σης μεταξύ της διαμεσολάβησης και των δικαστικών διαδικασιών.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

3. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «κράτος μέλος» νοούνται τα κράτη μέλη εξαιρουμένης της Δανίας.

ΑΡΘΡΟ 2 – Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α) ως «Διαμεσολάβηση» νοείται κάθε διαδικασία,

ανεξαρτήτως ονομασίας, στην οποία δύο ή περισσότερα μέρη μιας διαφοράς επικουρούνται από έναν τρίτο για να καταλήξουν σε συμφωνία σχετικά με την επίλυση της διαφοράς, ανεξάρτητα από το αν αυτή η διαδικασία κινείται με πρωτοβουλία των μερών, προτείνεται ή διατάσσεται από δικαστήριο ή προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους. Δεν καλύπτει τις απόπειρες που γίνονται από τον δικαστή για την επίλυση της διαφοράς κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας που αφορά την εν λόγω διαφορά **θ)** ως «διαμεσολαβητής» νοείται οποιοσδήποτε τρίτος ο οποίος αναλαμβάνει διαμεσολάβηση, ανεξαρτήτως της ονομασίας του ή του επαγγέλματός του στο σχετικό κράτος μέλος και του τρόπου με τον οποίο διορίστηκε για τη διεξαγωγή της εν λόγω διαμεσολάβησης ή επιφορτίστηκε με τη διεξαγωγή της.

ΑΡΘΡΟ 3 – Παραπομπή στη διαμεσολάβηση

1. Ένα δικαστήριο επιλαμβανόμενο υπόθεσης μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση και λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, να καλέσει τα μέρη να προσφύγουν στη διαμεσολάβηση για να επιλύσουν τη διαφορά. Το δικαστήριο μπορεί σε κάθε περίπτωση να καλέσει τα μέρη να συμμετέχουν σε ενημερωτική συνεδρίαση για τη χρήση της διαμεσολάβησης.

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη εθνικής νομοθεσίας η οποία καθιστά την προσφυγή στη διαμεσολάβηση υποχρεωτική ή υποκείμενη σε κίνητρα ή κυρώσεις, ανεξάρτητα από το αν γίνεται πριν ή μετά την έναρξη της δικαστικής διαδικασίας, στο βαθμό που αυτή η νομοθεσία δεν εμποδίζει το δικαίωμα πρόσβασης στο δικαστικό σύστημα, κυρίως στις καταστάσεις στις οποίες ένας εκ των διαδίκων κατοικεί σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου στο οποίο βρίσκεται το δικαστήριο.

ΑΡΘΡΟ 4 – Ποιότητα της διαμεσολάβησης

1. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν την επεξεργασία προαιρετικών κωδίκων δεοντολογίας και την προσχώρηση σε αυτούς τους κώδικες των διαμεσολαβητών και των οργανισμών που παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης, τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, καθώς και αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου της ποιότητας σχετικά με την παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης.

2. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν την κατάρτιση διαμεσολαβητών προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στα μέρη της διαφοράς να επιλέγουν ένα διαμεσολαβητή ικανό να διεξαγάγει τη διαμεσολάβηση με την αναμενόμενη από τα μέρη αποτελεσματικότητα.

ΑΡΘΡΟ 5 – Εκτέλεση των συμφωνιών διακανονισμού

1. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε κατόπιν αιτήσεως των μερών, μια συμφωνία διακανονισμού που επιτυγχάνεται μετά το πέρας διαμεσολάβησης να μπορεί να επικυρωθεί μέσω δικαστικής ή άλλης απόφασης, δημοσίου εγγράφου ή οποιασδήποτε άλλης πράξης δικαστηρίου ή δημόσιας αρχής που καθιστά τη συμφωνία εκτελεστή κατά τον ίδιο τρόπο με δικαστική απόφαση σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό την επιφύλαξη ότι η εν λόγω συμφωνία δεν είναι αντίθετη προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ή το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το όνομα των δικαστηρίων ή των δημοσίων αρχών που είναι αρμόδιες να παραλάβουν αίτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1.

ΑΡΘΡΟ 6 – Παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων κατά την αστική δικαστική διαδικασία

1. Ο διαμεσολαβητής καθώς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο συμμετέχει στην παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης δεν μπορεί να καταθέσει σε δικαστική διαδικασία μαρτυρία ή αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν οποιοδήποτε από τα ακόλουθα στοιχεία: **α)** πρόσκληση ενός εκ των μερών να προσφύγει σε διαμεσολάβηση ή το γεγονός ότι ένα εκ των μερών ήταν διατεθειμένο να συμμετέχει σε διαμεσολάβηση **β)** τις γνώμες που εκφράζονται ή τις υποδείξεις που διατυπώνονται από ένα εκ των μερών σε διαμεσολάβηση επ' ευκαιρία ενδεχόμενης επίλυσης της διαφοράς **γ)** τις δηλώσεις ή τις ομολογίες που γίνονται από ένα εκ των μερών κατά τη διαμεσολάβηση **δ)** τις προτάσεις που γίνονται από τον

διαμεσολαβητή **ε)** το γεγονός ότι ένα εκ των μερών δήλωσε ότι είναι διατεθειμένο να δεχθεί πρόταση διακανονισμού που γίνεται από τον διαμεσολαβητή **στ)** έγγραφο το οποίο έχει συνταχθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της διαμεσολάβησης.

2. Η παράγραφος 1 ισχύει ανεξάρτητα από τη μορφή των πληροφοριών ή των αποδείξεων που αναφέρονται σε αυτήν.

3. Η αποκάλυψη των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν μπορεί να διαταχθεί από δικαστήριο ή οποιαδήποτε άλλη δικαστική αρχή σε αστική δικαστική διαδικασία και, εάν αυτές οι πληροφορίες προσφέρονται ως αποδεικτικά στοιχεία κατά παράβαση της παραγράφου 1, αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία θεωρούνται απαράδεκτα. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν εντούτοις να αποκαλύπτονται ή να γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία **α)** στο μέτρο που είναι απαραίτητο για την εφαρμογή η την εκτέλεση συμφωνιών διακανονισμού που προκύπτει άμεσα από τη διαμεσολάβηση, **β)** για επιτακτικούς λόγους δημόσιας τάξης, κυρίως για να εξασφαλιστεί η προστασία παιδιών ή να αποφευχθεί ο κίνδυνος να θιγεί η φυσική και ψυχολογική ακεραιότητα προσώπου, **ή γ)** εφόσον συμφωνείται από τον διαμεσολαβητή και τα μέρη.

4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το κατά πόσο η δικαστική διαδικασία αφορά ή μη τη διαφορά που αποτελεί ή που αποτέλεσε το αντικείμενο της διαμεσολάβησης.

5. Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1, αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θα ήταν άλλως παραδεκτά σε δικαστική διαδικασία δεν καθίστανται απαράδεκτα λόγω του ότι έχουν χρησιμοποιηθεί σε διαμεσολάβηση.

ΑΡΘΡΟ 7 – Αναστολή των προθεσμιών παραγραφής

1. Η προθεσμία παραγραφής όσον αφορά την καταγγελία η οποία αποτέλεσε το αντικείμενο της διαμεσολάβησης αναστέλλεται από τη στιγμή κατά την οποία, μετά τη γένεση της διαφοράς: **α)** τα μέρη συμφωνούν να προσφύγουν στη διαμεσολάβηση, **β)** η προσφυγή στη διαμεσολάβηση διατάσσεται από το δικαστήριο, **ή γ)** η υποχρέωση προσφυγής στη διαμεσολάβηση γεννάται ενώπιον του εθνικού δικαίου κράτους μέλους.

2. Όταν η διαδικασία διαμεσολάβησης λαμβάνει τέλος χωρίς να έχει καταλήξει σε συμφωνία, η προθεσμία αρχίζει εκ νέου να μετράει από τη στιγμή κατά την οποία η διαμεσολάβηση λήγει χωρίς να υπάρχει συμφωνία διακανονισμού, αρχής γενομένης από την ημερομηνία κατά την οποία είτε ένας εκ των μερών ή και τα δύο είτε ο διαμεσολαβητής δηλώνουν ότι η διαμεσολάβηση έληξε ή αποσύρονται πραγματικά. Αυτή η προθεσμία διαρκεί σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον ένα μην από την ημερομηνία κατά την οποία αρχίζει να μετράει, εκτός εάν πρόκειται για προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ασκηθεί αγωγή για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένα προσωρινό ή ανάλογο μέτρο να παύσει να παράγει τα αποτελέσματά του ή να ανακληθεί.

ΑΡΘΡΟ 8 – Διατάξεις εκτέλεσης

Η Επιτροπή δημοσιεύει τις πληροφορίες για τις αρχές και τα δικαστήρια που ανακοινώνονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2.

ΑΡΘΡΟ 9 - Μεταφορά

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την 1η Σεπτεμβρίου 2007. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή.

2. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές οι τελευταίες περιλαμβάνουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από αυτή την παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή της. Οι λεπτομέρειες αυτής της παραπομπής θεσπίζονται από τα κράτη μέλη.

ΣΗΜ. : Το πλήρες κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης και το προοίμιο της ως άνω προτάσεως Οδηγίας, στην οποία εκτίθενται οι διατάξεις, που ελήφθησαν υπόψη για την σύνταξη της, ως και τα στοιχεία, που συνεκτιμήθηκαν, μπορούν να λάβουν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες από την Νομική Υπηρεσία του Συνδέσμου.

**ΕΞΩΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ**

ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ

Δ.Ν., Δικηγόρου *

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Ιστορική επισκόπηση

B. Ισχύον δίκαιο

1. Πεδίο εφαρμογής

2. Υποχρεωτικότητα διαδικασίας

3. Το λειτουργικό πλαίσιο της διαδικασίας
εξωδικαστικής επίλυσης

Γ. Η έλευση ενός «νέου» θεσμού : Η Διαμεσολάθηση

I. Διαδικασία διαμεσολάθησης

**II. Θεσμικό πλαίσιο διαμεσολάθησης - Η πρόταση
οδηγίας**

1. Εχεμύθεια διαμεσολαβητή

2. Το πρόσωπο του διαμεσολαβητή

3. Η προβληματική της ανάληψης του έργου
της διαμεσολάθησης

α) Διαμεσολάθηση από συνταξιούχους
δικαστές

β) Διαμεσολάθηση από δικηγόρους

γ) Διαμεσολάθηση από συμβολαιογράφους

δ) Διαμεσολάθηση από μη νομικούς

ε) Πρόταση

4. Τα θεσμικά εχέγγυα - Κατάρτιση Κώδικα
Δεοντολογίας

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 214 Α Κ.Πολ.Δ. προβλέπει την δυνατότητα επίλυσης της διαφοράς σε συνάντηση μεταξύ των διαδίκων, των δικηγόρων τους, παρουσία και τρίτου προσώπου κοινής επιλογής.

Η διάταξη του άρθρου αυτού άρχισε να δοκιμάζεται στην πράξη με καθυστέρηση πέντε ετών από την ημερομηνία δημοσίευσής της στο ΦΕΚ το 1995.

Τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα από την εφαρμογή του θεσμού απέχουν πολύ από το να χαρακτηριστούν ικανοποιητικά.

Από έρευνά μου στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης διαπίστωσα, ότι ο αριθμός των υποθέσεων, που «στεφανώθηκαν» με πρακτικό συμβιβασμού, δεν υπερβαίνει το 3 - 4 % του συνόλου των υποθέσεων, που υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 214 Α ΚΠολΔ.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής :

- το έτος 2001 επιτεύχθηκαν 29 συμβιβασμοί
- το έτος 2002 επιτεύχθηκαν 28 συμβιβασμοί
- το έτος 2003 επιτεύχθηκαν 25 συμβιβασμοί
- το έτος 2004 επιτεύχθηκαν 32 συμβιβασμοί
- το έτος 2005 επιτεύχθηκαν 38 συμβιβασμοί

Η συγκομιδή είναι επιεικώς αποκαρδιωτική και εμφανώς δυσανάλογη των προθέσεων του δικονομικού νομοθέτη.

Τα αίτια μπορούν να αναχθούν σε πολλές παραμέτρους.

Μεταξύ άλλων μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα :

α) Το «αγωνιστικό» φρόνημα των Ελλήνων πολιτών υπό συνθήκες αντιδικίας. β) Η ελλιπής θεωρητική επεξεργασία του θεσμού. γ) Η ανύπαρκτη προβολή του θεσμού ως εργαλείου εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών. δ) Η κακώς εννοούμενη προάσπιση επαγγελματικών κεκτημένων. ε) Η εγγενής δυσλειτουργία του μοντέλου που επιλέχθηκε

Στην ανάλυση, που θα ακολουθήσει, θα επιχειρηθεί να δοθεί εξήγηση στην παρατηρούμενη δυστοκία του συγκεκριμένου δικονομικού υλικού.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί η ανάληψη μιας νέας πρωτοβουλίας από την ακαταπόνητη Επιτροπή των ΕΚ.

Αναφέρομαι, βέβαια, στην πρόταση οδηγίας για ορισμένα θέματα διαμεσολάθησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις της 22.10.2004, η οποία νομοτελειακά θα απασχολήσει προσεχώς την ελληνική έννομη τάξη.

Για τη δυνατότητα, που μου δίνεται να παρουσιάσω τη συγκεκριμένη θεματική μέσα από τις φιλόξενες «γαλάζιες σελίδες» του Συνδέσμου Ανωτύμων Εταιρειών και Ε.Π.Ε., θα ήθελα να ευχαριστήσω τη συνάδελφο, κυρία Ιωάννα Αναστασοπούλου.

A. Ιστορική επισκόπηση

Μορφώματα συμβιβαστικής επίλυσης δεν έλειψαν ποτέ στους δικονομικούς μας νόμους. Από την εποχή του Maurer προβλεπόταν η δυνατότητα συμβιβαστικής, ενδοδικαστικής επίλυσης των πολιτικών διαφορών. Η σχετική διαδικα-

* **M.L.E. (Hannover) Διαιτητή στο Κέντρο Επίλυσης
διαφορών επί κοινοτικών ονομάτων χώρου [eu]
apostolos@anthimos.gr**

σία εκτεινόταν **στα άρθρα 521 - 527 ΠολΔ.**

Ο θεσμός ωστόσο ουδόλως καρποφόρησε και 60 περίπου χρόνια μετά τη θέσπισή του καταργήθηκε.

Στις προπαρασκευαστικές εργασίες του ΚΠολΔ επιχειρήθηκε η αναβίωση του ιδεώδους της συμβιβαστικής επίλυσης με την ανάθεση αυξημένων αρμοδιοτήτων στον Εισηγητή δικαστή. Και αυτός ο φιλόδοξος στόχος αποσυμφόρησης των αενάως ασφυκτιούντων δικαστηρίων μας ανακόπηκε απότομα με την τροποποίηση του 1971.

Στον ισχύοντα ΚΠολΔ πριν από την προσθήκη **του άρθρου 214 Α**, το συμβιβαστικό έργο επιφυλάχθηκε κατ' αποκλειστικότητα στο δικαστήριο. Μέσα από σειρά διατάξεων της τακτικής και ειδικών διαδικασιών κατοχυρώθηκε νομοθετικά η εξουσία του δικαστηρίου να αποπειράται **είτε** το συμβιβασμό, **είτε** τη συμφιλίωση μεταξύ των αντιδίκων. Επί τροχάδην αναφέρω **το άρθρο 208** περί υποχρέωσης του Ειρηνοδίκη για το συμβιβασμό των διαδίκων κατά την πρώτη συζήτηση, **τα άρθρα 209 επ.** με αντικείμενο τη γενική αρμοδιότητα του ειρηνοδίκη για συμβιβαστική επέμβαση ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερόμενου και πριν από την άσκηση αγωγής, την απόπειρα συμβιβασμού **του άρθρου 233, παράγρ. 2** κατά τη διάρκεια της δίκης, και εφόσον το δικαστήριο κρίνει μια τέτοια ενέργεια σκόπιμη, την απόπειρα συμφιλίωσης **του άρθρου 602** στο πεδίο των γαμικών διαφορών, και την απόπειρα συμβιβασμού **του άρθρου 667** στο πλαίσιο εκδίκασης των εργατικών διαφορών.

Κατά γενική ομολογία, η συμβιβαστική λειτουργία του δικαστή κυμαίνεται από ανύπαρκτη έως πενιχρή, με δεδομένη την έλλειψη οιασδήποτε οικονομικών συνεπειών από την παράλειψη της απόπειρας σε όλες τις προαναφερόμενες διαδικασίες.

Β. Ισχύον δίκαιο

Εισερχόμαστε λοιπόν στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 214 Α και τα ειδικότερα ζητήματα, που αυτό εγείρει.

1. Πεδίο εφαρμογής

Το άρθρο 214 Α, παράγρ. 1, ΚΠολΔ καθορίζει το πεδίο εφαρμογής της εξώδικης επίλυσης της διαφοράς, προβαίνοντας σε συγκεκριμένες οριοθετήσεις. Κατά πρώτο λόγο αναφέρεται σε αγωγές, που έχουν ως αντικείμενό τους διαφορές ιδιωτικού δικαίου.

Ακολούθως περιορίζει το βεληνεκές της διάταξης στις υποθέσεις που υπάγονται καθ' ύλην στην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου κατά την τακτική διαδικασία.

Τέλος, ακόμη και σε αυτές τις διαφορές δεν είναι δυνατή συλλήβδην η εφαρμογή της ρύθμισης, αλλά επιτρέπεται μόνο για εκείνες τις υποθέσεις, στις οποίες μπορεί να συνομολογηθεί συμβιβασμός κατά το ουσιαστικό δίκαιο.

Κατά συνέπεια, υποχρεωτική εξώδικη επίλυση διαφοράς δεν έχουμε στο Ειρηνοδικείο και το Μονομελές Πρωτοδικείο, ανεξαρτήτως διαδικασίας που ακολουθείται, καθώς επίσης στο Εφετείο και φυσικά τον Άρειο Πάγο.

Από τις υποθέσεις πάλι, που υπάγονται καθ' ύλην στο Πολυμελές, εξαιρούνται όλες οι διαφορές που εκδικάζονται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ή κάποια από τις ειδικές διαδικασίες, όπως για παράδειγμα η πολύ συχνή στην πράξη διαδικασία **του άρθρου 681 Δ ΚΠολΔ**. Εκτός πεδίου εφαρμογής πρέπει τέλος να τεθούν και οι υποθέσεις που δικάζονται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Διερωτάται κανείς, γιατί τελικά συρρικνώθηκε τόσο πολύ η εμβέλεια **του άρθρου 214 Α**. Από τις αιτιολογικές εκθέσεις των νόμων που οδήγησαν στη σημερινή διατύπωση της ρύθμισης, δεν διακρίνεται κάποια σαφής δικαιολόγηση της επιλογής. Δικαιοπολιτικά θεωρούμενη η στάση του νομοθέτη μάλλον δεν πείθει. Ουδείς διανοείται ή δύναται να υποστηρίξει πως οι υποθέσεις του Πολυμελούς χρήζουν επιβολής υποχρεωτικής εξώδικης επίλυσης περισσότερο από τις διαφορές, που υπάγονται στα υπόλοιπα δικαστήρια. Με την αύξηση μάλιστα του ποσού της καθ' ύλην αρμοδιότητας του Μονομελούς Πρωτοδικείου από 44.000 σε 80.000 €, ο εγκλωβισμός **του άρθρου 214 Α** υπέστη ακόμη ένα πλήγμα από πλευράς πρακτικής χρησιμότητας.

Αξίζει στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί η διαφορετική προσέγγιση αλλοδαπών εννόμων τάξεων ως προς το πεδίο εφαρμογής.

Στη **Γερμανία** η αρχική επιλογή της προσθήκης **της παραγρ. 15 α ΕισΝΚΠολΔ** ήταν εξίσου μινιμαλιστικού χαρακτήρα, καλύπτοντας συγκεκριμένη κατηγορία διαφορών.

Ειδικότερα επρόκειτο για περιουσιακές διαφορές που δεν ξεπερνούν τα 750 €, για διαφορές γειτονικού δικαίου, και για διαφορές επί προσβολών της προσωπικότητας, οι οποίες δεν έλαβαν χώρα μέσω ραδιοφώνου ή του τύπου.

Η ανωτέρω διάταξη δεν εισάγει άμεσα δίκαιο, αλλά χορηγεί εξουσιοδότηση σε επίπεδο ομόσπονδων κρατιδίων προς θέσπιση αντίστοιχων κανόνων. Της δυνατότητας αυτής έκαναν χρήση περίπου τα μισά κρατίδια.

Με τη δικονομική μεταρρύθμιση του 2002 αποτολμήθηκε μια μαξιμαλιστική προσέγγιση:

Στο πεδίο της εξώδικης επίλυσης εντάχθηκε πλέον το σύνολο των πρωτοβάθμιων διαφορών, και τροποποιήθηκε έτσι **η παράγρ. 279 γερμΠολΔ** προς μια κατεύθυνση της κατά το δυνατόν αποτροπής διαιώνισης της διαφοράς στο ακροατήριο. Παράλληλα όμως αποφεύχθηκε η υποχρεωτικότητα της διαδικασίας. Το λόγο έχει εδώ ο δικάζων δικαστής κατά **την παράγρ. 5 του άρθρου 278.**

2. Υποχρεωτικότητα διαδικασίας

Στην παγκόσμια βιβλιογραφία αποτελεί ένα από τα πλέον αμφισβητούμενα ζητήματα της εξώδικης επίλυσης η υποχρεωτικότητα ή μη της διαδικασίας. Είναι πλούσια η επιχειρηματολογία που επιστρατεύεται υπέρ του εθελοντικού χαρακτήρα της, σε συνδυασμό με ενδιάμεσα μοντέλα δικαστικής παρέμβασης σε περιπτώσιολογική βάση και

ύστερα από στάθμιση των πραγματικών περιστατικών της εκάστοτε διαφοράς. Η τάση αυτή απαντάται τόσο στην Ευρώπη, όσο και στις Η.Π.Α.

Η επιλογή του Έλληνα δικονομικού νομοθέτη κινήθηκε προς την αντίθετη κατεύθυνση: Όλες οι δεκτικές συμβιβασμού διαφορές ιδιωτικού δικαίου πρέπει αδιάκριτα να διέλθουν το στάδιο της εξώδικης επίλυσης. Προκαταρκτικός έλεγχος «βιωσιμότητας» ή έστω «βολιδοσκοπήσης» των πιθανοτήτων συμβιβασμού δεν λαμβάνει χώρα. Άπασες οι υποθέσεις «ρίχνονται στο καζάνι» του άρθρου 214 Α, προς δυσaréσκεια των εκ των προτέρων ασυμβίβαστων διαδικών, ουσιαστικά δηλαδή του ενάγοντος, που καταβάλλει τον οβολό του προς κάλυψη του σχετικού παραβόλου, και με τον πάντοτε ορατό κίνδυνο της διάπραξης κάποιου δικονομικού σφάλματος, που ίσως οδηγήσει στο απαράδεκτο της συζήτησης.

3. Το λειτουργικό πλαίσιο της διαδικασίας εξώδικαστικής επίλυσης

Ασάφεια παρατηρείται και ως προς το πλαίσιο εντός του οποίου θα διεξαχθεί η απόπειρα εξώδικης επίλυσης. Πράγματι, ενώ ο νόμος ρυθμίζει εκτενώς τόσο τα ζητήματα προδικασίας, όσο και τα ζητήματα εξοπλισμού της συμφωνίας τους με το απαραίτητο κύρος, αφιερώνει λίγες γραμμές στην παράγρ. 4 σε σχέση με τους «κανόνες του παιχνιδιού». Έτσι διαβάζουμε, ότι οι διάδικοι δεν δεσμεύονται από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου κατά την εξέταση της διαφοράς, δυνάμενοι να υπερβούν το στενό πλαίσιο του αντικειμένου της δίκης, και να προβούν σε μια συνολική επεξεργασία της αντιδικίας τους. Στο στάδιο αυτό είναι ελεύθεροι να χρησιμοποιήσουν όλα τα πρόσφορα μέσα προς εξακρίβωση των κρίσιμων περιστατικών και των σημείων όπου διαπιστώνεται συμφωνία ή ανακύπτει διαφωνία. Με το περιεχόμενο αυτό, η ρύθμιση δίνει την αίσθηση παντελούς έλλειψης διαδικαστικών κανόνων. Στη συνάντηση των διαδίκων μετά ή δια των πληρεξουσίων δικηγόρων τους δεν προϊστάται δικαστικός λειτουργός, ως θεματοφύλακας κάποιας έστω και υποτυπώδους δικονομικής ευταξίας. Κατά συνέπεια η συνάντηση [όταν βέβαια αυτή λαμβάνει χώρα] μπορεί να εξελιχθεί από μια φιλική κουβεντούλα περί ανέμων και υδάτων, μέχρι μια εξόχως επισταμένη διερεύνηση των νομικών και πραγματικών παραμέτρων της διαφοράς, ενώ στη χειρότερη περίπτωση μπορεί να οδηγηθούμε και σε όξυνση της αντιδικίας, είτε από λανθασμένους χειρισμούς των δικηγόρων, είτε φυσικά από την αποστροφή των διαδίκων ένθεν κακειθεν.

Γ. Η έλευση ενός «νέου» θεσμού : Η Διαμεσολάβηση

Ορμώμενη από τις θεμελιακές διατάξεις των άρθρων 61 στ. γ' και 67, παράγρ. 5, ΣΕΚ, η Επιτροπή τόλμησε τον Οκτώβριο του 2004 το βήμα προς εγκαθίδρυση εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των διαφορών στο πεδίο του αστικού και εμπορικού δικαίου. Η πρόταση συνιστά το απαύγασμα

των προσπαθειών που εγκαινιάστηκαν με την Πράσινη Βίβλο του 2002 για την εναλλακτική επίλυση διαφορών. Πρόκειται για την πρόταση οδηγίας «για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Προς το παρόν το σχέδιο εξετάζεται στους κόλπους του Συμβουλίου [COM (2004) 718 τελικό - 2004/0251 (COD)]. Η πρόταση δεν έχει ακόμη διέλθει τη θύρα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ενώ ήδη έχει δημοσιευθεί η γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής ΟΚΕ [ΕΕ C 286/17.11.2005 σελ. 1].

Σύμφωνα με το άρθρο 9 της πρότασης, ως καταληκτικό σημείο συμμόρφωσης των κρατών μελών προς τη [μελλοντική] οδηγία ορίζεται η 1.9.2007.

Ι. Διαδικασία διαμεσολάβησης

Ισχή είναι η συμβολή της πρότασης οδηγίας στο περιεχόμενο της διαδικασίας διαμεσολάβησης. Η Επιτροπή προτίμησε να μη δεσμεύσει τα κράτη-μέλη στο σημείο αυτό, αφήνοντας ελεύθερο το πεδίο σε σειρά θεμάτων, όπως ο χρόνος, που θα λαμβάνει χώρα η διαμεσολάβηση [πριν ή μετά την εκκρεμοδικία, ή ακόμη και κατά τη διάρκεια της δίκης], ο τόπος διεξαγωγής, ο αριθμός των συναντήσεων, οι εξουσίες του διαμεσολαβητή, ο τρόπος επικοινωνίας με τα μέρη κ.λπ. Εναπόκειται πλέον στα κράτη-μέλη να καλύψουν το νομοθετικό κενό, και να εξειδικεύσουν τη διαδικασία, ή να διατηρήσουν τον πέπλο μυστηρίου που καλύπτει τη διαμεσολάβηση. Οι υποστηρικτές της τελευταίας τάσσονται πάντως αναφανδόν υπέρ του αρρυθμιστού της διαδικασίας, ως πρόσθετου εργαλείου στα χέρια του διαμεσολαβητή, με στόχο να επιτύχει τη συμφωνία των διαδίκων. Και αυτό διότι η τυπικότητα της διαδικασίας ενδέχεται να υψώσει εμπόδια στην ευχερέστερη προσέγγιση της υπόθεσης. Έλλειψη τυπικότητας δεν πρέπει πάντως να εξισώνεται με απουσία δικαιοκρατούμενης διαδικασίας. Η διαμεσολάβηση δεν βρίσκεται πέραν και υπεράνω του Δικαίου, αλλά οφείλει να σέβεται και να διαφυλάσσει θεμελιώδεις δικονομικές κατακτήσεις, όπως την ισότητα των μερών, την ανεξαρτησία και αμεροληψία του διαμεσολαβητή, καθώς και την κατοχύρωση του δικαιώματος ακρόασης αμφοτέρων μερών. Γενικότερα αναγκαίο είναι να διασφαλίζονται και στη διαδικασία διαμεσολάβησης τα θεμελιώδη δικονομικά δικαιώματα, όπως αυτά κατοχυρώνονται σε σειρά εθνικών και υπερεθνικών νομοθετημάτων.

ΙΙ. Θεσμικό πλαίσιο διαμεσολάβησης – Η πρόταση οδηγίας

Καθοριστικό ρόλο για την εξασφάλιση της επιτυχίας του θεσμού της διαμεσολάβησης διαδραματίζουν οι θεσμικού χαρακτήρα εγγυήσεις ως προς την αποστολή και τη θέση της στο γενικότερο πλαίσιο της αντιδικίας.

1. Εχεμύθεια διαμεσολαβητή

Πρώτη βασική λειτουργική προϋπόθεση συνιστά η υποχρέωση εχεμύθειας του διαμεσολαβητή, η οποία εκφράζεται διττώς: Καταρχήν απαγορεύεται η συμμετοχή του με οποιονδήποτε τρόπο στη δικαστική διαδικασία που θα ακο-

λουθησει της [ενδεχομένως] αποτυχημένης απόπειρας επίλυσης. Επιπρόσθετα, θεσπίζεται υποχρέωση παράλειψης προς τα δικαστήρια, να μην διατάξουν την αποκάλυψη οιωνδήποτε πληροφοριών περιήλθαν σε γνώση του διαμεσολαβητή, ενώ προβλέπει παράλληλα και κύρωση απαραδέκτου για κάθε σχετική πληροφορία υποβληθεί ως αποδεικτικό στοιχείο ενώπιον δικαστηρίου.

Ωστόσο, ο απόλυτος χαρακτήρας της απαγόρευσης γνωρίζει στη συνέχεια τρεις εξαιρέσεις: Έτσι επιτρέπεται η αποκάλυψη πληροφοριών και η προσκομιδή τους ως αποδεικτικών στοιχείων, όταν: **α)** αυτό καθίσταται αναγκαίο για την εκτέλεση της συμφωνίας που επιτεύχθηκε, **β)** επιβάλλεται από λόγους δημόσιας τάξης, οι οποίοι συντρέχουν όταν υπάρχει ανάγκη προστασίας παιδιών ή πρέπει να αποφευχθεί κίνδυνος βλάβης της φυσικής ή ψυχικής ακεραιότητας προσώπου, **και γ)** έχει συμφωνηθεί μεταξύ των μερών και του ίδιου του διαμεσολαβητή.

Οι εξαιρέσεις από τον κανόνα της απαγόρευσης συμμετοχής του διαμεσολαβητή αναμένεται έτσι να οδηγήσουν σε τροποποίηση της εγχώριας ρύθμισης, εφόσον βέβαια παραμείνουν αλώβητες μέχρι το πέρας της κοινοτικής νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας.

2. Το πρόσωπο του διαμεσολαβητή

Εξαιρετικά ευρύς είναι ο επιστημονικός διάλογος που αναπτύσσεται γύρω από τις ιδιότητες που πρέπει να συγκεντρώνει το πρόσωπο του διαμεσολαβητή. Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, στην όλη συζήτηση διασταυρώνονται συμφέροντα αρκετών επαγγελματικών τάξεων, που φιλοδοξούν να μονοπωλήσουν ή έστω να κυριαρχήσουν στο χώρο της διαμεσολάβησης. Παράλληλα, εκτός από τον εξ υποκειμένου προσδιορισμό, απαιτείται και η εξ αντικειμένου οριοθέτηση των λειτουργιών του διαμεσολαβητή. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται η εκπόνηση Κώδικα Δεοντολογίας Διαμεσολαβητών, ο οποίος θα εξεταστεί στη συνέχεια.

3. Η προβληματική της ανάληψης του έργου της διαμεσολάβησης

Ποικίλες είναι οι εναλλακτικές επιλογές προς πλήρωση των θέσεων που θα αναλάβουν να φέρουν εις πέρας το έργο της διαμεσολάβησης. Στη βιβλιογραφία προβάλλονται διάφορες επαγγελματικές τάξεις, είτε σωρευτικά, είτε κατ' αποκλειστικότητα.

α) Διαμεσολάβηση από συνταξιούχους δικαστές

Μια πρώτη γνώμη εισηγείται την ανάληψη του διαμεσολαβητικού ρόλου από συνταξιούχους δικαστικούς λειτουργούς. Σύμφωνα με τη θέση αυτή, οι ανωτέρω έχουν συγκεντρώσει πλούσιο απόθεμα εμπειριών από τη μακρόχρονη τριβή τους στις αίθουσες των δικαστηρίων. Η νομική τους κατάρτιση είναι αδιαμφισβήτητη, ενώ παράλληλα, η ίδια τους η λειτουργία ως ανεξάρτητου λειτουργού της Θέμιδος παρέχει ασφαλή εχέγγυα αμεροληψίας.

Τέλος, η νομοθετικά θεσπισμένη συμβιβαστική τους επέμβαση τόσο κατά το ελληνικό, όσο και σε άλλα δίκαια, εγγυώνται για την καταλληλότητά τους.

Από την άλλη πλευρά διατυπώθηκαν οι ακόλουθες αντιρρήσεις:

Πρώτα - πρώτα υπάρχει μια πολύ βασική διαφορά μεταξύ των δύο ρόλων. Ο ρόλος των δικαστικών συνίσταται στην απόδοση Δικαίου, στην έκδοση δηλαδή δικαστικής απόφασης, και άρα στην ενεργό συμμετοχή τους στην επίμαχη διαφορά.

Αντίθετα, αποστολή του διαμεσολαβητή δεν είναι ούτε η έκδοση απόφασης, ούτε η κατίσχυση του Δικαίου, **αλλά η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των αντιδίκων, με την αμοιβαία προσέγγιση των θέσεων αμφοτέρων, έτσι ώστε τελικά να οδηγηθούμε σε συμβιβασμό που θα συνάψουν τα μέρη και θα συνυπογράψει ο διαμεσολαβητής.**

β) Διαμεσολάβηση από δικηγόρους

Σύμφωνα με δεύτερη πρόταση προβάλλεται ως καταλληλότερη ομάδα ανάληψης του ρόλου του διαμεσολαβητή αυτή του δικηγορικού σώματος. Προβάλλεται πως ο δικηγόρος ενώνει στο πρόσωπό του πλήθος ιδιοτήτων που απαντώνται και στο ιδεατό πρότυπο διαμεσολαβητή: Έχει κατά τεκμήριο υψηλό επίπεδο νομικών γνώσεων, δεν αποτελεί όργανο απονομής δικαιοσύνης, με την έννοια της έκδοσης δεσμευτικών αποφάσεων, εντέλλεται κατά **το άρθρο 46 Κώδικα Δικηγόρων**, και ενίοτε εμφορείται από πνεύμα καταλλαγής και συμφιλίωσης, ενώ διαθέτει εμπειρία συγκρουσιακών καταστάσεων, μέσα από την καθημερινή του τριβή στα ακροατήρια.

Από την άλλη πλευρά διατυπώνονται και εύλογες επιφυλάξεις οικονομικής κυρίως φύσης: Η επιστράτευση των δικηγόρων σε ρόλο διαμεσολαβητή θα έχει ως σχεδόν αναπότρεπτη συνέπεια την αύξηση του κόστους της διαδικασίας. Οι αντιδικοί θα κληθούν να καλύψουν – εκτός από την αμοιβή του πληρεξούσιου δικηγόρου τους – και την αμοιβή του διαμεσολαβητή-δικηγόρου, η οποία εικάζεται πως δε θα είναι διόλου ευκαταφρόνητη. Από στοιχεία που μας έρχονται από τις Η.Π.Α., το Ηνωμένο Βασίλειο και πρόσφατα τη Γερμανία, συνάγεται πως η ωριαία αποζημίωση ενός διαμεσολαβητή ξεκινά από 250 € / \$ και δύναται να φτάσει τα 350 € / \$. Προσθέτοντας και το δεδομένο ότι μια διαφορά δεν μπορεί να «κλείσει» με απασχόληση μιας ή δύο ωρών από το διαμεσολαβητή, γίνεται αντιληπτό το πόσο αποτρεπτική μπορεί τελικά να αποβεί η επιστράτευση διαμεσολαβητή, κυρίως στις υποθέσεις με χαμηλό επίδικο αντικείμενο.

γ) Διαμεσολάβηση από συμβολαιογράφους

Στη συζήτηση για την ανάληψη του έργου της διαμεσολάβησης εμπλέκονται και οι συμβολαιογράφοι. Χαρακτηριστικά αξίζει να σημειωθεί ότι ο Συμβολαιογραφικός Σύλλογος της Βαυαρίας εξέδωσε το

2000 ένα ειδικό τεύχος για το θέμα. Παράλληλα, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι σε πολλούς νόμους περί διαμεσολάβησης στα κρατίδια της Γερμανίας περιέχεται ειδική μνεία για τη λειτουργία των συμβολαιογράφων ως διαμεσολαβητών. Αλλά και εντός των τειχών παρατηρείται κάποια σχετική κινητικότητα προς την ίδια κατεύθυνση. Το ζητούμενο είναι κατά πόσο οι συμβολαιογράφοι έχουν τη δυνατότητα να λειτουργήσουν μέσα σε ένα πεδίο, που βρίσκεται πέρα και έξω από το κατεξοχήν αντικείμενό τους.

δ) Διαμεσολάβηση από μη νομικούς

Τέλος, ενδιαφέρον για την ανάληψη ρόλου διαμεσολάβησης παρουσιάζεται και στον εξωνομικό χώρο, με προεξάρχουσες τις επαγγελματικές τάξεις των ψυχολόγων - επικοινωνιολόγων. Η πρόταση αυτή δεν στερείται πράγματι επιχειρηματολογίας: Καταστάσεις αντιπαλότητας μεταξύ δύο πλευρών δεν εμφανίζονται, ούτε επιλύονται μόνο στα ακροατήρια. Αντίστοιχες αντιγνωμίες καλούνται να αντιμετωπίσουν και οι ψυχολόγοι, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις διαχείρισης διαπροσωπικών συγκρούσεων. Προβάλλεται έτσι η καταλληλότητά τους ως προς την ανάληψη διαμεσολαβητικού ρόλου, με έμφαση στο πεδίο επίλυσης οικογενειακών διαφορών. Πρόκειται για την οικογενειακή διαμεσολάβηση, η οποία συνιστά την προμετωπίδα της συμβιβαστικής επίλυσης, με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά σε πολλές χώρες εδώ και δεκαετίες.

Το πρόβλημα της ανάθεσης ρόλου διαμεσολαβητή σε ψυχολόγους εντοπίζεται στην έλλειψη νομικής κατάρτισης. Η όλη διαδικασία περιέχει πληθώρα νομικών - τεχνοκρατικών πτυχών. Ο διαμεσολαβητής θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθεί τους αντιδίκους όχι μόνο στο διαπροσωπικό επίπεδο, αλλά οφείλει παράλληλα να κατανοήσει σε βάθος και τη νομική διάσταση της αντιδικίας. Αδιαμφισβήτητο ο ψυχολόγος είναι ο πλέον κατάλληλος να εξιχνιάσει και να αναδείξει τα πραγματικά αίτια της διάστασης των απόψεων εκατέρωθεν, αίτια που δεν είναι πάντοτε στενά νομικά. Η διάγνωση ωστόσο του παρασκηνίου της διαφοράς δίχως τα προσόντα επεξεργασίας και υπόδειξης μιας νομικά βιώσιμης λύσης, καθιστούν τη απόπειρα επίλυσης του διαμεσολαβητή μάλλον απρόσφορη.

ε) Πρόταση

Έχω την αίσθηση πως η απάντηση στο ερώτημα που τίθεται δεν μπορεί να κλίνει υπέρ της μιας ή της άλλης εναλλακτικής πρότασης αποκλειστικά. Διαφάνηκε πως η καθεμιά από αυτές διαθέτει πλεονεκτήματα, αλλά και μειονεκτήματα. Ανεξάρτητα από οιοσδήποτε μυωπικές - συντεχνιακές προσεγγίσεις, φρονώ ότι ως καταλληλότερη λύση μπορεί να προκριθεί η διάπλαση μιας νέας τάξης, στην οποία θα δύνανται να εισαχθούν όλα τα μέλη των προαναφερόμενων επαγγελματιών, αφού πρώτα διανύσουν κάποια χρονική περίοδο εκπαίδευσης και κατάρτισης του αντικείμενου που θα κληθούν να διακονήσουν. Από παράδειγμα

αντίστοιχης λύσης μας δίνει η Αυστρία, η οποία ψήφισε το 2004 τον Mediationsgesetz.

4. Τα θεσμικά εχέγγυα – Κατάρτιση Κώδικα Δεοντολογίας

Ανεξάρτητα από την τελική επιλογή των προσώπων, που θα απαρτίσουν τον κατάλογο των διαμεσολαβητών, πρωταρχικής σημασίας είναι και η οριοθέτηση των εξουσιών και των υποχρεώσεών τους.

Ιδιαίτερα χρήσιμα είναι στο πλαίσιο αυτό δύο κείμενα: Η σύσταση της Επιτροπής για τις αρχές, που πρέπει να διέπουν τα εξωδικαστικά όργανα συναινετικής επίλυσης καταναλωτικών διαφορών, και ο Κώδικας Δεοντολογίας Διαμεσολαβητών. Δεν πρόκειται για δεσμευτικά κείμενα, αλλά για μνημόνια χάραξης κατευθυντήριων γραμμών, με στόχο τη διάπλαση ενός ενιαίου επιπέδου παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στον κοινοτικό χώρο. Οι βασικές αρχές αμφοτέρων κειμένων είναι η αρχή της διαφάνειας, της αμεροληψίας, της αποτελεσματικότητας της εχεμύθειας, και της δικαιοσύνης. Παράλληλα, **στο άρθρο 3 του Κώδικα** περιγράφονται οι βασικές κατευθύνσεις της σύμβασης και της διαδικασίας διαμεσολάβησης, η οποία πρέπει πρώτιστα να κατοχυρώνει το δικαίωμα ακρόασης των διαδίκων.

Τέλος, **το άρθρο 3, παράγρ. 4, του Κώδικα** κάνει ειδική μνεία στο κρίσιμο ζήτημα της αμοιβής του διαμεσολαβητή, ο υπολογισμός και το ύψος της οποίας πρέπει να έχουν καταστεί γνωστά στους εμπλεκόμενους εκ των προτέρων.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Η διαμεσολάβηση αποτελεί τη νέα πρόκληση στο πεδίο απονομής της πολύπαθης πολιτικής Δικαιοσύνης. Η συναρμογή της με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν είναι εύκολη. Η Πολιτική Δικονομία ρυθμίζει τους κανόνες της «μάχης», σε αντίθεση με τη διαμεσολάβηση, που επιδιώκει τη σύγκλιση των απόψεων και τη σύμπτωση των θέσεων στον ελάχιστο κοινό παρνομαστή. Σειρά γενεών νομικών και διαδίκων αντιμετωπίζουν τη δίκη ως μονόδρομο για την ικανοποίηση των αξιώσεών τους, γυρίζοντας την πλάτη στις προσπάθειες αναζήτησης συμβιβαστικών τρόπων επίλυσης. Ωστόσο, τα οφέλη της τελευταίας μπορούν να είναι τεράστια, όπως δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύονται σχετικά με τη θετική εξέλιξη της διαμεσολάβησης στις αγγλοσαξωνικές χώρες. Είναι στο χέρι μας να αναδείξουμε επιτέλους μια διαφορετική κουλτούρα στο πεδίο διευθέτησης των αστικών διαφορών.

Προς αυτή την κατεύθυνση σπουδαίος αναμένεται να είναι ο ρόλος, που θα κληθεί να διαδραματίσει το αρτισύστατο Κέντρο Διαμεσολάβησης για επιχειρηματικές διαφορές του Συνδέσμου Ανωτέρων Εταιρειών και Ε.Π.Ε.

Ας μου επιτραπεί να ολοκληρώσω τις σκέψεις μου, εκφράζοντας την ευχή για την ταχεία εγκαθίδρυσή του ως αποτελεσματικού εναλλακτικού μοντέλου επίλυσης διαφορών στη χώρα μας.